

(Խմբագրողը թիւան ուղարկում է:)

ները քննելով կը տեսնէ, որ անոնց առանձնայատկութիւնները ներքին յառաջատուութեան մ'արդիւնք չեն կրնար ըլլալ, այլ խառնուրդով մը մեկնելի են, ուր երկու տարբերակներ՝ միջակ — կարծազուրիս եւ երկայնազուրիս միանալով՝ կարծազուրիս տիպ մը ելած է: Այսպէս ուրեմն Առաջաւոր Ատիայի եւ Եւրոպայի մէջ երկու հոսանքներ իրարու հանդիպած ու ձուլուած են: Հին դանդերն ու քանդակները այս երկու տարբեր տիպերու գոյութեան կը վկայեն. հայկական տիպը շատ հին է Ն. Ք. 4000ին արդէն Սուսերացիներու քով կը ներկայանայ:

Այս համառոտագիծը կը ցուցնէ թէ Բունակի «Հայկական դանդը» կարեւոր գրութիւն մըն է հայ ազգին ծագման պատմութեան համար, որ դեռ մութ է, եւ մենք վստահ ենք, որ այս երկով՝ լուծման քայլով մըն ալ կը մօտենանք:

* Պ. Է.

Վ.Ա.Է.Վ.Ա.Է.Ա.Ա.Ա. Արեւ-Անձրեւ Բերքուածներ. 1930—1932: Պէյրութ, 1933, 80, էջ 95: Գինն՝ 15 Փր.:

Արեւ-Անձրեւը 92 էջերու մէջ գողարիկ հաւաքածոյ մըն է Վահէ-Վահեանի:

Վերտառութիւնը ո՛չ այնքան բնութեան՝ որքան մարդաշխարհի, աւելի ճիշտ իր մեհեանին շողերն ու ամպոտ ստուերացումները կը ծրարէ:

Ամբողջին մէջ կը զգացուի դատարկութիւնը անձնաւորին, ու փրկուածը բոլոր երիտասարդական երազներու եւ իղձերու: Հոս ամէն էջ հոյլ մը թրթիռ է տաւիղէ մը, որ ալ յոգնած է հովերուն տակ թրթռալէ: Լքուած է սիրտը, եւ միտքը վարանքով... «Հա՛յր, մոխրացած պարտէզէս կը հաւաքեմ այս իրիկուն, Ինչ որ կայ հոն դեռ անեղծ, ծաղկաքաղի մը հանդոյն»:

Հեղինակը գիտցած է երգել իր ներքնաշխարհին պաշտումները, անցեալին խոհերն ու ներկային կսկիծներն այնքան պարզ ու գեղեցիկ՝ որ կը յիշեցնեն մեզ տաղանդաւոր Գ. Վարուժանը: Բացի այս, Վահէ-Վահեան իր պատկերներուն եւ գաղափարներուն համաշափօրէն տուած է բանասիրութեան ձեւերը, անկաշկանդ ու ինքնարուխ եղանակով մը ինչ որ կը յիշեցնէ մեզ Յ. Թումանյանի քերթուածները:

Սակայն Վահէ-Վահեանի քերթուածներն որքան ալ պարզ են իրենց արտայայտութեան ձեւին մէջ, ինչպիսի են «Մանկութիւն», «Տնակն ամայի» եւն անոնց խորքէ կան լայնամիտ գաղափարներ, խորհրդապաշտութեան զգեստաւորումներով:

Ու եթէ այս բոլորի մէջ նա մեզ ցոյց տար՝ մեր հայրենի երգիքներէն ներս սղոսկող շողն ու շաղը, կամ ստուերները որ կ'երկարին անոնց սեմէն ներս մինչեւ բնակներուն սիրտը՝ այն ատեն պիտի ներկայացընէր Վահէ-Վահեան Հայ Արեւն ու Անձրեւը, ինչպէս որ է ներկայ օրերուն, ազգային խորքով եւ արժէքով:

Կը սպասենք նորանոր գործերու, ուր երգուած ըլլան, անհատական թրթիռներու հոսանքին տակ՝ վճիռ՝ առուակի պէս, ու խոր ինչպէս ծով, հայ ժպիտն ու հայ վիշտը իր բոլոր հոգեբանական-նկարագրական արտայայտութիւնով:

Հ. Ա. Խ.

Վկայարանութիւն Յովհաննու Պարտիզակցոյ եւ Պատմութիւն հիմնարկութեան Պարտիզակի եւ շինութեան եկեղեցոյ եւ վարժարանի: Արարեալ ի Տ. Կարապետ Բախանայէ Տ. Գրիգորեան: Երուսաղէմ, 1933, 80, էջ 67 + 104:

«Հայոց Նոր Վկայից» շարքը թուով մը կ'աճի: 1838, Մայիս 1ին ի Պարտիզակ նահատակուած է քրիստոնէական հաւատքի համար Յովհաննէս Փիրէնեան, քսան տարեկան հասակին:

Վկայարանութեան հեղինակն է Տ. Կարապետ քահանայ Տէր-Գրիգորեան, որ իր բեականատես գրի առած է վկայարանութիւնս արձակ եւ ոտանաւոր, գեղեցիկ ոճով եւ զգայուն սրտով (էջ 1—42):

Նոյն հեղինակէն է նաեւ «Պատմութիւն նախկին հիմնարկութեան գիւղիս Պարտիզակ անուանելոյ» (էջ 53—87):

Հրատարակելը Արհիպապաի Թորգոմեայ. Գուշակեան, ինչպէս կը գրէ, «որդիական յարգանքի տուրք մը կը մատուցանէ» հրատարակութեամբս, այնու որ հեղինակը եղած է մայրենի պապն իր հանդուցեալ մօր:

Հմտալից «Մանթապարտութիւնք» (էջ 43—53, 88—102) ոչ միայն կը լուսարանեն վկայարանութեան ինչ ինչ տեղիքները, այլ եւ կու տան կարեւոր ճշդումներ Պարտիզակի հիմնարկութեան, եկեղեցոյ եւ վարժարանի շինութեան եւ ժամանակակից անձնաւորութեանց մասին:

Հ. Ն. Ա.

атериалы по исследованию озера Севан и его бассейна. Под редакцией проф. В. Г. Глушкова и завед. Севанским Бюро В. К. Давыдова. Часть III, выпуск 3. Н. Т. Николаев и Г. И. Орлов: Снеговой покров в бассейне озера Севан = Նիւթեր Սեվանոյ լճի եւ նրա աւազանի ուսումնասիրութեան. մասն Գ. հրատ. 3. Ն. Գ. Նիկոլայեվ եւ Գ. Ի. Օրլով, Ջիւնի սաւանը Սեւանոյ լճի աւազանում: Эривань, 1932, 80, էջ 65: Գինն՝ 1 րուբլի:

еликян Сп., Гаммы армянской народной песни. Эривань, 1932, 80, էջ 34: Գինն՝ 75 կոպ.:

bath P. Paul, Bibliothèque de Manuscrits —, prêtre syrien d'Alep. Catalogue, tome I—II. Le Caire, 1928, p. 205 + 256.

— Vingt traités philosophiques et apologetiques d'auteurs arabes chrétiens du IXe au XIVe siècle. Publié et annoté par —. Le Caire, 1929, p. 206.

— «L'Arrivé au but dans l'art de la littérature». Ouvrage sur la rhétorique par Germanos Farhat. Extrait du Bulletin de l'Institut d'Egypte, t. XIV.

— Manuscrit arabe sur la Pharmacopée hippiatrice, avec 3 planches. Découvert par —. Extrait du Bulletin de l'Institut d'Egypte. Le Caire, 1932.

Սbaïd-Allah ben Gibraïl ben Bakhtichou, Ar-Raoudat at-tibbiyya. (Le jardin médical.) Texte arabe publié... par le P. P. Sbath. Le Caire, 1927, p. 73.

Traité sur l'âme, par Bar-Hebraeus, mort en 1286. Texte arabe publié... et annoté par le P. Paul S b a t h. Cairo, 1928, p. 65.

Աղաքօսի Գ. Երուսնդ, Յորենի մշակութիւն. գործնական հոդադորութիւն: Նիս, տպ. Տէր-Յակոբեան, 1933, էջ 244: Չրի:

Արտաւագ Արքեպ. Նկարագիր Օշին թագաւորի ձեռագիր ժամագիրքին. 1319: Հալէպի Ս. Քատանից եկեղեցոյ ձեռագիրքէն, Թիւ 6: Նկարագրեց —: Անթիւներէն, Թիւ 6: Նկարագրեց —: Անթիւն լիաւ-Լիբանան, 1933, էջ 67 + 104: Գինն՝ 12 Փր.:

Mgr. Ardavazt Surmeyan, B. P. 133, Alep (Syrie).

«Գոյամարս» օրացոյց 1934: Հրատ. Հ. Յ. Գ. պատանեկան միութեան ի Մարտէլ: Պարիս, տպ. Յ. Ճարեան (1933):

Թէօլէօիեան Միլիա, Վահան Թէքէեան: Կ.Պ. 1833, էջ 31: Գինն՝ 2 Փր.:

Կիրակոսեան Գարեգին ֆին. Յ., Բատարան պարսկերէն-հայերէն: Կազմեց —: Ջուղա-Սպահան, 1933, էջ X + 790:

Նարպուհի Շաւարշ, Մեղեղիներ, մեղեղիներ... (Հէքեաթ եւ բանաստեղծութիւն): Պարիս, 1933, էջ 220: Գինն՝ 15 Փր.:

(«Մատենադար Յառաջ», Թիւ 1:)

Պողոսեան Յովհ., Արդի Հայաստանը: Կազմեց —: Գահիրէ, տպ. Սահակ-Մեսրոբ, 1933, էջ 112, պատկերազարդ: Գինն՝ 12 Փր.:

Վարանդեան Միքայէլ, Հ. Յ. Գաշակցութեան պատմութիւն: Հա. Ա.: Պարիս, 1932, էջ 510: Հեղինակին լուսանկարով:

Օրացոյց 1934: Պարիս, Հրանտ-Սամուէլ: Macler Frédéric, Chrestomathie de l'arménien moderne avec vocabulaire, publié par —. [Bibliothèque de l'École Nationale des langues vivantes.] P. Geuthner, 1932, p. 400.

— Contes, legendes et épopée populaires d'Arménie. II. Légendes. Traduits ou adaptés de l'arménien par —. [Les joyaux de l'Orient, tome XVI.] P. Geuthner, Paris, 1933, p. 235.

M. van den Oudenrijn, La version arménienne du Supplementum ad tertiam partem S. Tomae. Ext. ex Angelicum, ann. X, 1933, fasc. 1, p. 23.

— Die Miabanoghq von Qrhay und ihre literarische Tätigkeit. Արտպ. ի թրթիւն Studia Catholica, 8. Jahrg., Մայիս, 1932, p. 241—264.

Simon Jean S. J., Répertoire des Bibliothèques publiques et privées d'Europe contenant des manuscrits arméniens. Extrait de „Orientalia“, vol. II, fasc. 3, p. 231—250.

W e i t z m a n n K u r t, Die armenische Buchmalerei des 10. und beginnenden 11. Jahrhunderts. Von —. Bamberg 1933. [Istanbuler Forschungen, Bd. 4.] S. 25, 14 Tafeln. Գինն՝ RM 11.—.